

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Prve poskušnje z ameriško trto v Vel. Dolini.

Sedaj bodi omenjeno še kaj o drugem obdelovanji. Pred vsem se mora za sajenje zemlja dobro pripraviti. Naši stari vinogradi so bili zasajeni večjidel po krčih. Sto in stoletja rastlo je na teh prostorih drevje in grmovje. Odpadlo listje, dračje, kitovje, ki je tukaj trohnelo, bilo je zemlji objednem dober gnoj. Zato so vinogradi, zasajeni na tacem zemljišči, dolgo let rodili tako izvrstno. Ali dandanes nam tacih prostorov še komaj kaj preostaja. Kar je kaj boljšega in kaznega, bilo je skrčeno že večidel pred nami. Vsa ta zemljišča so pa tudi zgubila v teku časa svojo prvotno rodovitnost. Sedaj imamo le še pustaše; ako hočemo kaj pridelati, moramo umetno dati zemlji tistih snovi, kakoršnih potrebuje za rodovitnost, t. j. gnojiti moramo.

Dragi vinorejci, ki hočete poskusiti z novimi nasadi, opozarjamo vas, da gnojenje je pri tem prva in poglobitna stvar. Na pustih zemlji in brez gnojenja izredili bi si onih malih zanikernih trtic, koje zehtevajo pač obdelovanja ravno tako, kakor krepke in velike, a vžitka ne dajo in ga ne morejo dati. V svojem poskušalnem vinogradu imam zasajen tudi mali prostor, ki je bil pred 8 leti preoran v prvo, od tistihmal rastel je na njem krompir in koruza, in sicer vrlo dobro, akoravno ni bilo gnojeno še nikedar. Trtice so se prijele in začele rasti, toda ostale so male, drobne in slabotne, listje bilo je bolj rumenkasto, ter se je jelo kmalo krotovičiti in prisušati, prav kakor bi že prišla filoksera, ali peronospera z vsemi nadlogami nad nje! Med tem, ko so takoj poleg, na ravno tistem zemljišči — toda zagnojenem, — druge sajenčice ne le rastle krepko, nego že tudi rodile kar prvo leto!

Drugo zelo važno, toda kočljivo opravilo je okopavanje cepljenk v prvem letu. Ako je bilo cepljenje dobro opravljeno, pokažejo cepiči kmalo lep obal, t. j. očesca se napno, in razvijati začne se listje. Ob jednem zalija in celi se cepilna

rana. Takrat pa je mlada cepljenka najbolj občutljiva. Saj je skoraj ne smeš „grdo pogledati“, že ti ovne! Toda, ker ravno o tem času tudi plevel poganja najbohotneje, treba je vsakako kopati in pleti. Pri tem delu je treba največje pozornosti. Malo dotakniti se cepiča zadostuje, da je po njem. Priporočati je toraj kopati le bolj oddaljeno, — prav poleg cepiča pa samo previdno pleti

Kmalo se ti pokaže pa zopet novo v naših starih vinogradih nenavadno delo. Med tem ko cepič lepo odganja in se prirašča, ne miruje i njegova podlaga, t. j. ameriška korenina. Ona je ta čas polna mozge, zato tira krepko svoje divje mladike na vse kraje iz zemlje. Danes je potrgaš, da bi cepiča ne dušile, ali čez dva dni vidiš zopet druge, zgoraj proti vršičku bolj rudečkaste, spodaj pri zemlji pa lepo bele, sočnate in močne, — prav kakor spargeljne, — iz tal vunkaj riniti. To bi bile za k letu pač krasne sajenke, ali odstraniti je moraš brez usmiljenja, da zamore cepič lepše rasti. Le ako se ovi ne bi bil prijel, pusté se poganjki divjakovi. — Ko dobi cepič nekoliko daljši in težji mladike, mora se pripeti h kolu. Ako bi se to ne storilo, majal bi je veter, ter s cepičem vred odtrgal od podlage.

To bi bila nekatera važniša opravila, razločujoča se kolikor toliko od prejšnjih. Ako navadni pregovor pravi, da za vojsko potrebni so prvič: novci, drugič: novci, in tretjič: zopet novci, — tako pa moramo reči, da za dober, vspesen nasad vinograda z ameriško trto potreben je poleg novcev še dvojni poglobitni pogoj, namreč gnojenje, in skrbno natančno delo. Nič ti ne bi pomagalo, ko bi si oskrbel ameriških reznikov še za tolike novce, ali tudi vkoreninjenih in cepljenih sadik, ako bi pa nasada ne vredil in ne oskrboval pravilno.

Radi ložjega pregleda povzemem iz svojih dosedanjih skušenj za nasad vinograda z ameriško trto sledeča pravila:

1. Za bodoči vinograd izberi si prostor dobro zavarovan pred burjo ter mrzlim severom, pri tem

pa s čvrsto, ilavnato, nekoliko z laporom zmešano zemljo. *)

2. Zemljišče za sajenje pripravi dobro že v jeseni, ali po zimi, ali vsaj v prvi pomladi. Kar se zamore zgoditi na dvojin način. Ako je zemlja čvrsta in globoka, pognoji jo prav dobro, in prekopaj (rigolovaj) primerno, t. j. 2—3 čevlje globoko, in sicer tako, da pride sedanja gornja plast z gnojem na dno, in sedanja notranja plast pa na vrh. — Ako je pa tvoje zemljišče bolj plitvo in puhličasto, zadostuje ti, narediti kar je mogoče globoke jarke, po 80 cm saksebi. Pri tem delu metaj gornjo prst na desno stran, spodnjo pa na levo. Ko je jarek izgotovljen, zasipuj ga tako, da pride na dno ona prst z desne strani, ki je bila prej zgoraj, na to pomeči gnoja, mešanca, ali pa hlevski gnoj. Naposled pomeči vrhu gnoja še ono zemljo z leve strani, ki je prej bila spodaj, a sedaj pride navzgor.

3. Tako pripravljeno zemljišče naj čaka vsaj do srede aprila, ko se dobro razgreje zemlja in je toraj čas sajenja. Ravno predno sadiš, prireži vse reznice na debelejšem koncu tikoma pri kolencu, ker le samo iz kolenca poženejo korenike, in tako bi ti oni kos trsa pod kolencem zastonj tičal v zemlji.

4. Pri sajenji napni vrstico čez pripravljeno zemljišče, ali po legi jarkov. Najročneje bo šlo, ako imaš vsaj 4 delavce. Prvi gredoč ob vrstici, ubada s tankim, podojstrenim železnim klinom v zemljo lukinje. Drugi za njim potika reznice. Tretji zasaja kole tako poleg sadik, da se ob jednem zemlja čvrsto pritisne ob nje. Četrta delavec nosi kolje. Na tak način zamoreš v malih urah obsaditi velik prostor. Vrsta od vrste naj bode 1 meter trte med seboj pa naj bodo gošče, — ko se ne bi prijele vse. Kolikor pa ti bodo pregoste, zamoreš jih prihodnjo spomlad nekoliko izkopati in drugam posaditi.

5. Med vrste je dobro bolj redko posaditi koruze prvo leto. Ona dela mladičicam lepo senco, in drži vlago. Ne svetoval bi pa nasaditi kojih košatih in nizkih sadežev, n. pr. krompirja, ker to bi preveč zadušalo mlade sajenčice. Da krepkeje odganjajo, porežejo se nad zemljo vse, do jednega samega tiročega očesa.

6. Mladike je treba, kakor hitro nekoliko odrastejo, privezati h kolu, sicer bi rastle slabo. Marsikatera bohotno rastoča mladika preraste kol, poprime se tudi koruznega stebela, ter se skuša z njim v rasti. Ko pa začne kuruza zoreti, mora se obžeti, da dobi trsno mladje več prostega ozračja in dozoreva lepše.

7. Evo ti pridelka v ameriškem vinogradu že prvo leto! Grozdja sicer res zastonj iščeš prvo

leto; ker akoravno kažejo ameriške mladike semtertje lepo cvetje, ne ostane ga niti jagode, ker osuje se že v cvetu. Ali pridelaj pa na vgodnem zemljišču lepe koruze s 25—30 cm dolgimi štoki, koruzne slame kot dobre živinske krme, (?) in reznice, vsaj dva-do tri-krat toliko, kolikor je bilo vsajenih. Ako si jih bil nasadil 1000 kosov, pridelaj jih gotovo 2000 do 3000 komadov, in ni ti jih treba dalje kupovati. In te lastno pridelane reznice, ako je v spomladi porežeš in posadiš kar odmah, imajo prednost to, da se prime sleherna še tako slaba in drobna šibica. — Glavni pridelek prvega leta pa je v zemlji, to so lepo vkoreninjene trte, kot podlaga za prihodnje cepljenje.

8. Ko torej v bližnji spomladi prejde prva polovica aprila, ter se zemlja že osuši in ogreje dobro, tedaj naj se vkoreninjenke lepo odgrnejo do prvih koreninic, naj se pocepijo tikoma koreninic, in zopet zagrnejo z zemljo, kakor je bilo že zgorej povedano. Sedaj, v drugem letu, imel pa boš, ako svoj poskušalni vinograd obdeluješ pravilno, ne samo obilo veselja nad lepo, nadebudno rastjo, nego videl in okusil bodeš že tudi grozdje, ki bo toliko slaje, kolikor boljšo vrsto naše domače trte si cepil na divji ameriški trs.

Do tukaj sežejo moje dosedanje poskušanje z lastnim poskušalnim vinogradom. Že iz tega se vidi, da vinorejcem ni treba obupavati, pametno obdelovanje vodi do povoljnih, semtertje celo prav dobrih vspehov. Nekoliko različno od tukaj popisanege načina obsadili bomo tukaj v prihodnji spomladi, drug nov poskušalen vinograd na račun c. kr. kmetijske podružnice Kostanjeviške. Kakošni bode vspeh, poročati hočemo ob svojem času.

Brulec.

O zatiranju škodljivih mrčesov.

Pretečene dni sem prejel kaj prijetno nalogo, da naj vpljivam na tamošnje prebivalstvo, sosebno pa na šolsko mladino na primeren način, da se bodo zatirale gosenice in druge mrčesje zalege v smislu „Navodila“. Ker sem ta posel že vsako leto, kolikor toliko izpolnjeval, in ga bom sedaj še toliko rajši, ko sprevidim, da se tudi višja oblast zanimiva, sem toraj sklenil v „Dol. Novicah“ priobčiti „navodilo o pokončevanju škodljivih mrčesov“, da bi tudi one spodbudil, kateri bero ta list.

Glede na zakon z dne 17. julija 1870 l., dež. zak. št. 21, ki vелеva županom skrbeti, da si občani čistijo drevje in vrte škodljivih mrčesov in njih zalege, opozarjajo se posestniki, da je najbolje zatirati mrčesjo zalego meseca januarja, februarja in začetka marca. Kmetovalcem, oziroma sadjarjem, škoduje na stotine raznih hrostkov in metuljev, oziroma njih ličink in gosenic. Največjo kvaro pa jim delajo nekako gosenice belinove

*) Kaj pa če take ni? Ali naj se potem vinogradarstvo opusti?
Uredn.

(belega metulja), prstničarjeve in še nekaterih drugih metuljev, potem pomladanski ali majnikovi hrosti (kebri), zlasti pa njih ličinke, imenovane tudi črvi, ogrci in podjedi, katere so naredile 1889. leta poljščini ogromno škodo.

Da je treba metulje loviti in pobijati, razumeva se samo ob sebi; ali tak lov nikdar ne izda toliko in tudi ni tako lahek, kakor snemanje goseničnih mešičkov. Najvspešneje se uničujejo belini ali njih in drugih metuljev gosenice, če dosledno vsi posestniki trebijo z drevja in grmovja njih zalego, zapredke in mešičke. Ako le nekateri gospodarji trebijo, drugi pa ne, ne pomaga nič, kajti z neotrebljenega drevja pridejo kmalu škodljivci na drugo, in ves trud je bil zaman. Prav je toraj, da zakon podpira marnega gospodarja in z kaznijo preti malomarnežu.

Kako je uničevati gosenične zalege in zapredke? To se da storiti na dva načina: Ali se potrga s drevja vse listje, ki je izza zime na njem ostalo suho in v katerem je gosenična zalega, ter se porežejo vsi zapredki, potem pa oboje skupaj sežge, ali pa se po drevju posmodé zalege in zapredki. — Najlaže je prvi način. Z nizkega, t. j. pritličnega drevja in z grmovja (zlasti z gloga ali belega trna, kamor posebno rad belin spravlja zalego svojo), moči je z roko ali z nožem hitro posmukati listje ali pa porezati zapredke. K višjemu drevju je treba prisloniti lestvico (lojtro), a ker so zapredki najrajše po vejineh koncih in vrhovih, ni lahko doseči jih, in zato jih je lažje z visokih dreves porezati s škarjami, ki se nataknejo na primerno dolg drog. — Vse otrebke z drevja je potem pazno požgati, da gotovo pogine vsa zalega.

Teže je pokončavati gosenične zalege in zapredke s plamenicami ali baklami in tudi draži je ta način. Ravnati je pa tako-le. Pločevinasta (plehnata) posoda ozkega vratu se pritrdi na primerno dolg drog, nalije s petrolejem, in v vrat se vtakne stenj (taht). Če se stenj prižge, lahko je s to pripravo gosenice ter njih zalego in zapredke posmoditi do najvišjih vršičkov. *)

*) Mi pa mislimo, da je požiganje laglje in — ceneje. Videli smo v Ljubljani dve vrsti take posodice za požiganje mrčesa; ena stane 90 kr., druga 1 gld. 10 kr. Prodaja jih klepar Stadler, na Karlovski cesti v Ljubljani. Izdeluje jih pa tudi klepar A gnič v Novem Mestu po 60 in 70 kr. Škarje same stanejo torej več kakor posodica in petrolej. Dalje se pa tudi z požiganjem konča gotovo ves mrčes — pri striženju se ga lahko kaj pogubi po tleh — in slednjič požgeš lahko gosenice tudi celo spomladi, ko se jamejo iz zalege pomikati, ako bi bil poprej zgrešil kakov zapredek. Palenje ima tudi to prednost, da mladike na katerih gosenčja gnjezda visé, ne odpadejo ampak naprej rasto ter rodé. Vredništvo.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na Dolenjskem delajo priprave za prepotrebno dolenjsko železnico več hrupa, kakor ga

bode delal sam „lukamatija“, kedar bode sopihal na Novomesto in Kočevje. Dolenjske železnice je res treba, da dobé naši ljudje kaj dela in zaslužka, zlasti kedar se bode gradila, sicer se mora polovica Dolenjske izseliti. Želeti je, da bi se železnica speljala tudi dalje — do Karlovca, Bosne in morja. Prej ali slej se bode zgodilo.

Sprava med Čehi in Nemci bode se začela izvrševati, a bode menda Čehom na škodo; kajti od čeških uradnikov bode se terjalo, da bodo znali nemško in po potrebi tudi češko uradovati; od nemških uradnikov se pa znanja češčine ne bodo terjala. Dvojna mera torej.

Na Goriš em ponehava prepir med Slovenci. Hvala Bogu!

Karol grof Hohenwart je dobil od cesarja veliki križ Leopoldovega reda. Ker je cesar tako odlikoval moža, ki je glava tistih poslancev, ki se trudijo, da bi dobili vsi narodi svoje pravice — je to za nas dobro znamenje.

V Opatiji v Istri je umrl, kamor se je bil šel zdraviti, bivši prvi cesarski minister Andraši, mož, ki je izpeljal, da je Avstrija pred 12. leti zasedla Bosno in Hercegovino, in ki je dosegel, da se je naš cesar zvezal z Nemcem. Kot goreč Madžar se je bil l. 1848 spuntal zoper cesarja, bil na smrt obsojen, pa je v Pariz pobegnil. Čez leta se je zopet povrnil, in ko so Ogrri prišli pri cesarju zopet v milost, pospel se je Andraši na prvo mesto v naši državi. Slovanom pa ni bil prijazen — marveč ravno on veliko vzrok, da niso dobili in še ne dobé svojih pravic. Madžar se Slovanov boji, zato jih zatira.

Državni zbor se tako mlačno posvetuje o važnih in nevažnih radevah, da je videti, kakor bi se bili poslanci že letos svojih mandatov naveličali, čeravno bode doba temu zboru potekla še le drugo leto. Vzrok vtegne biti v tem, ker nihče ne ve, kako se bodo reči razvile.

Slovenski poslanci so se pri pravosodnem ministru oglasili, da bi uredil razmere pri sodnijah po Slovenskem, t. j., da bi sodnije vendar enkrat od kraja slovensko uradovale. Minister je baje odgovoril, da bode skušal vstreči slovenskim željam, ker se mu ne zdi nemogoče to, kar se zahteva.

Vlada je naročila okrajnim glavarstvom, naj poročajo o letošnji bedi in revščini med ljudstvom. Pomoči je res treba. V novomeško okolico je poslala deželna vlada vagon koruze — ali kaj je to med toliko stradajoče?

Kaj je novega po širokem svetu?

Nemški cesar je ukazal premišljevat, kako bi se žalostno stanje delavcev izboljšalo. Morebiti so se na Nemškem bali, da ne bi bilo v novi državni zbor izvoljenih preveč prijateljev delavske

stranke. Ta stranka za nemške bogatine nič ne mara, ljubši so jej celó francoski delavci. Nemci tudi stokajo pod neugodnimi okolščinami. Konec pa prej ne bode žalost jim razmeram, kakor da se svet zopet obrne h krščanstvu, katero so zlasti Nemci tako zapustili. Le Kristus uči pravo ljubezen; kjer pa je ljubezen — tamo je tudi pravica.

Rusija terja od **bolgarske** vlade zaostalo vojno odškodnino, ko so se Rusi in južni narodi balkanski skupno bojevali proti Turkom, a je takrat vse Rusija plačevala, pa od zmage le drugim dobiček pripustila, zlasti Bolgarom. Zato naj ti plačajo pač zdaj, kakor so se bili zavezali. — Pravijo, da je bolgarska vlada pripravljena precej plačati, ker je tako zahtevanje vže pričakovala.

Na **Francoskem** daje še vedno veliko opraviti vojvoda Orleanski, o katerem smo zadnjič govorili. Nekateri trdijo, da ga bodo oprostili ter izgnali, drugi pa, da ga bodo zaprli. Zadnja poročila pravijo, da so ga odpeljali v ječo. — Tudi neki general Castero jim dela preglavico, ker mož ni znal resnice prikrivati, ampak je povedal naravnost, kako krivično ravnajo sedanji oblastni gospodje pri francoskej vojski.

Tudi na **Španskem** ne pride do pravega miru; nekateri delajo zoper kraljestvo za ljudovlado.

Prejšnji turški sultan **Murad**, ki je bil odstavljen zarad blaznosti, je umrl.

Umrli je tudi sultan v **Maroku**, to je mohamedanski vladar v velikej deželi severozahodnje Afrike.

Piše se nam:

Iz Metlike. — Zadnje „Dol. Novice“ so Dolenjce podučile, kako naj trte obrezujejo. Med drugim pravijo: „Pri narezovanji je pa po Dolenjskem ta splošna napačna navada, da jih puščajo nad napnenci namesto pod njimi“. Pri nas pravimo palcu reznik, a napnence imenujemo zavijače. Režemo pa tako: katera mladika na dvoletnem lesu je močnejša, ta je gospodar. Gospodar na trti je reznik, on da les za prihodnje; zavijač ostane na trti samo eno leto. Trtin sok ima to lastnost, da beži kolikor mogoče na kviško. Najvišja očesa dobivajo največ soka. Skrbeti moramo tedaj, da dobi reznik dosti hrane, da zavijač ne vzame preveč soka. Debelejši les je reznik, tanjši zavijač, in letanje zavijače puščamo nad reznikom. Je reznik slabši, zavijač pa močnejši, in pride močnejši zavijač višje stati, kakor slabši reznik, onda se zavijač bogato gosti s sokom, reznik dobi hrane premalo, ostane slab in včasih preslab, da bi prihodnje leto dal potrebno mladje za nov reznik, za nov zavijač. Zgodi se tudi, da močnejši in višje puščeni zavijač trto konča.

Opomba vredništva. Kjer s trtami prav ravnajo, pusté pri režaji vslej palec (reznik) pod napnencem (zavijačem), da se trta v starem lesu prehitro ne zviša. Ako se uporablja tudi poletna reznja (mandanje) potem je vsakako nemogoče, da bi napnenc palec v rači prekosil.

Iz Starega Trga pri Poljanah. — Tudi naši Poljanski dolini v Belokrajni ni „influenca“ prizanesla. Močno je bolehalo na tej hripi mlado in staro tako, da smo morali s šolskim podukom od 16. do 30. jan. prenehati. — Redko starost — 100 let doživela je Ana Rom, roj. 15. oktobra 1789. leta v Deskovivasi pri Starem Trgu. Imenovali so jo sploh „siva Anka“. Bila je samska. Že prav od mladih let je začela služiti kot dekla. Pri nas je navada, da se posli skoraj vsako leto menjajo. Pri njej ni bilo tako. Ves čas služila je le štiri gospodarje. Služila in delovala je do visoke starosti. Le zadnjih 5 do 7 let beračila je od hiše do hiše. Pripoveduje se, da je bila v mladosti nenavadne moči. Lodrico nad dve vedri z vinom ali vodo dvignila je konju na hrbet. Lasé imela je čvrste in do pod koleno dolge. Tudi zdaj ob koncu njenega življenja so bili še dobro ohranjeni. Do zadnjega je čvrsto tovala ob palici za vbogim kruhkom. Štiri dni pred smrtjo prišla je k spovedi v farno cerkev. Umrli je 30. jan. t. l. Dandanes je redka takova starost, zlasti pa pri — beračici!
K. E.

Domače vesti.

(Premembe pri učiteljstvu.) G. Jernej Ravnikar, učitelj v Krškem, postal je nadučitelj v Litiji. Na njegovo mesto pride g. Flor. Rozman, učitelj v Vel. Dolini. G. I. Rupnik, učitelj v Črnomlju, dobil je nadučiteljsko službo v Leskovcu. G. I. Rihteršič, učitelj v Doberniču, gre za nadučitelja v Srednjo vas v Bohinju; g. M. Ivanetič za začasnega učitelja v Dole.

(Za Dol. železnico) bode kranjska hranilaica pripomogla s tem, da nakupi delnic za 200.000 gld. V Kočevji se je podpisalo za 60.000 gld. delnic.

(Tukajšna mestna občina,) kakor tudi bližnje so podpisale lepe svote za nakup glavniških delnic „dolenjske železnice“. Posebno pa so se v tem skazali nekateri privatni. Iz tega pač lahko sprevidi slavna vlada, kako potrebna nam mora biti železnica; ako ne bi tega čutili, ne bi se zanj tako zanimali s podpisovanjem tacih doneskov. Kaj se je doslej podpisalo, priobčeno je tu. Mestna občina v Rudolfovem 10.000 goldin. Po 2000 gld.: grajščina Ruperčvrh, Dr. Karl Slanc, Al. Schiebel. Po 1000 gld. Dr. Papež, Karl Germ, Julija Rudež, Franc vitez Langer, Albin grof Margheri, Antonija pl. Fichtenau. Po 500 gld.: V.

Rohrman, Dr. Albin Poznik, Rihard Dolenc, Dako Makar, Viljem Pfeifer, Franc Pintar, Jan. Seeman iz Pogance. 400 gld. Josip Gerdešič. Po 300 gl.: Adolf Pauser, Mekso B uer, Josipina Skaberne. Po 200 gld.: Josip Ogoreutz, Jan. Nep. Surz, Adolf Gustin, Frid. Schwarz, Janez Riefel, Franc Bojanc, Peter Urh, Dr. I. Schegula, Franjo Božič, Franjo Seidl, Matilda Chiarutini, Janez Dejak, Franjo Kastelic ml., Karol Gestrin. Po 100 gld.: Franc Možna, Anton Peterlin, Simon pl. Sladovič, Anton Jarc, I. M. chora, Josip Mogolič, Jan Krajec, Jernej Škerbinc, Anton Kastelic, Josip Beuc, Frid. Tandler, Janez Selak, Josip Košak, Avgust Luser, Franjo Tuček, Janez Vidmar, Anton Bevc, Franc Bojanc, Franc Florjančič, Florjan Zorko, Karol Kunc, Franjo Kovač, Rihard Frank, Martin rect. Franc Berlec, Martin Mohar, Jozefa Rozman, Ludvig Illovsky, Nikodem Done-müller, Raimund Pollack, Ignac Fajdiga, Franc Brežnik, Dr. Josip Marinko, Andrej Senekovič, Mihael Mramor, Anton Novak, Antonija Bergman, Franc Majzelj, Franc Jelenc, Josip Drenik, Anton Hočevnar, Valentin Bervar, Franc Perko. Po 50 gl.: Anton Kušlan, Andrej Aguitsch, Karol Kalčič, Franc Košiček, Avgusta Kalčič. — V Toplicah: Avgust Kulovic in Matej Godec po 500 gold.; Župnik Babnik, Franc Sitar in trg Toplice po 200 gld.; stotnik Zupančič 100 gld. (Dalje prih.)

(Kmetijska podružnica v Novem Mestu) naznanja kmetovalcem, da sta došla stroja za robkanje turšice ter za čiščenje žita, in sta družbenim udom, kakor tudi neudom na razpolaganje. Stroj za robkanje turšice se bo izposojeval iz mesta, žito čistilni stroj ne, temveč je postavljen za porabo v poslopji g. Fl. Skaberneta, kateri je iz prijaznosti prevzel nadzorstvo čez stroje in pri njem se je zarad izposojitve in rabljenja strojev oglašiti. Za porabo strojev je plačati sledečo pristojbino: I. stroj za robkanje turšice je prepuščen družbenim udom v 24 urno brezplačno porabo, ako se čez ta čas rabi, je plačati od dneva 50 kr.; neudi plačajo brez izjeme od dneva 50 kr.; II. stroj za čiščenje žita: za ude od mernika žita 3 kr., za neude 6 kr.

(Vojaški nabori.) Dne 1. marca v Ljubljani; 20. in 21. marca v Višnji Gori; 22., 24. in 26. marca v Litiji; 27., 28., 29. in 31. marca, dalje 1. in 2. aprila v Krškem; 8., 9., 10., 11. in 12. aprila v Novem mestu; 14. aprila v Metliki; 15. in 16. aprila v Črnomlju; 17., 18. in 19. aprila v Kočevji; 21. in 22. aprila v Ribnici; 23. aprila v Vel. Laščah; 25., 26., 28., in 29. aprila v Ljubljani za ljubljansko okolico.

(Bela zastava) je visela pustni dan in nekaj naslednjih dni na jetnišnici c. kr. sodnije v Krškem v znamenje, da nimajo nobenega tička pod ključem. Pravijo, da je letošnje malo močno

vino tako blagodejno vplivalo, da nekaj dni ni mikalo nobenega v to varno zavetje.

(Volitev župana) in svetovalcev za občino Šmihel Stopiče vršila se je pretečeno sredo v Kandji. Županom je izvoljen g. Fr. Kastelic, trgovec v Kandji. Za svetovalce pa naslednji posestniki: Jožef Jeriček, Gor. Težka voda; Jožef Dular, Vavta vas; Matija Kastelic, Vina vas; Franc Kastelic, Št Jošt; Janez Penca, Čermošnice; Jože Zorc, Kandija; Franc Dular, Jurka vas; Matija Hrovat, Vel. Podluban; Jožef Blažič, Vel. Slatnik; Jožef Cimermančič, Jurka vas. Zvečer bila je Kandija slavnostno razsvetljena, ter so novega župana z bakljado počastili. — Oče g. Kastelica bil je tudi župan iste občine, in je bil dan izvolitve sina za župana ravno 23. obletnica očetove smrti.

(V Semiču) je imel amerikanski misijonar, č. g. Al. Plut, 12. t. m. srebrno sveto mašo.

(G. Šest), nadučitelj v Metliki, bode šel za 5 mesecev v Gradec, kjer se bode učil obrtnega poduka.

(Revščina.) Deželni odbor je poslal za reveže v Krškem okraju vagon koruze. Pomanjkanje je pa tako veliko, da se jih je za njo v eni sami fari (Leskovški) 400 potrebnih oglasilo.

(Posojilnica v Krškem) je imela 23. februarja občni zbor. Predloženi račun in nasveti načelstva in nadzornikov so se sprejeli. Od čistega dobička se je darovalo „družbi sv. Cirila in Metoda“ 10 gld., „pedagogičskemu društvu“, šolarski kuhinji v Krškem in šoli v Leskovcu po 5 gld. V načelstvo in nadzorstvo so se izvolili prejšnji gospodje, namreč: J. Knave, ravnatelj, J. Lapajne, namestnik in tajnik, J. Pfeifer, blagajnik, A. Jugovic, njegov namestnik, A. Jurčec, odbornik; J. Božič, Fr. Gabršek in J. Gerald, nadzorniki.

(Duhovne vaje.) Uljudno naznanjam, da so v založbi tretjega reda v Rudolfovem izšle „Duhovne vaje“, ktere je po Pergmayrji spisal P. Tadej Gregorič, frančiškanske provincije Excustos in Procurator. „Duhovne vaje“ so nam bile že davna potreba. Pogrešali smo jih za domačo rabo med misijoni, pogrešali jih v samostanih, kjer je vendar mnogo bratov, ki ne razumejo nemški, še manj latinski. Pogrešali so jih tretjeredniki in udje bratovščin, po katerih se godi duhovno prerojenje vernikov. Leti se gotovo enkrat v svojem življenju pripravijo za dolgo spoved, najboljša priprava za njo pa so duhovne vaje. P. Tadejeva premišljevanja so namenjena v prvi vrsti seveda redovnikom, vendar z največjim pridom je bodo rabili tudi svetni duhovniki in lajki, zlasti pa tretjeredniki. — Knjiga ima 223 strani, tiskana je s popolnoma novimi, precej velikimi črkami na trdnem papirji. Cena ji je 50 kr.

Dobiva se pa v zakristiji sledečih frančiškanskih in kapucinskih samostanov: Ljubljana, Kamnik, Rudolfovo, Loka, Krško, Gorica Celje, Nazaret, Brežice, Maribor in sv. Trojica. Prosim prečastita predstojništva imenovanih samostanov za blagovoljno posredovanje. Podpisani jo pošlje tudi po pošti proti 5. kr. poštnine. P. Hugolin Sattner. — Dostavek vredništva: Našim pobožnim Slovincem priporočamo to knjižico s polnim prepričanjem. Nihče se ne bode kesal, ako si jo omisli — in nikdar ne, ako premišljuje večne resnice po navodu te „zlate“ knjižice.

(Častnim članom) mesta Črnomlja imenovan je velebl. gosp. Ferd. Marquis Gozzani.

(Slavnost), katera se je praznovala v Črnomlju dne 18. februarja o priliki blagoslovljenja nove šole in nove šolske zastave, ktere program smo v zadnjem listu priobčili, se je krasno izvršila, in obžalujemo, da radi pomanjkanja prostora ne moremo obširneje poročati.

(Maskerada) Sokola in Dol. pevskega društva v tukajšnji čitalnici bila je posebno mnogo obiskana; udeleženci bili so krasno kostumirani, Eiflov stolp dobro ponarejen; trdijo, da je bila njega višina 205 metrov nad morjem.

(Prelep časopis je „Dom in svet“), ki izhaja vsak mesec na dveh polah pod vredništvom g. dr. Fr. Lampe ta v Ljubljani. Ni le lepa, da krasna njegova vnanja oblika, ne — tudi vsebina je tako mikavna in podučna, ob enem pa skozi in skozi pošteno krščanska, da dobiš kaj tacega v malokaterem listu. Vže prva dva letnika sta nam vrlo vgajala, a soditi po prvih dveh številkah tretjega letnika, ju bode ta pač presegal. G. vredniku čistitamo, da rodi njegov velik trud tako lep sad; Slovincem pa list priporočamo najtopljeje. Stane samo 2 gld. na leto, ali vrednosti nima samo za sedaj — marveč trajno za bodočnost. Prva dva zvezka sta nam prinesla sledeče: V cerkniškem jezeru Vragova nevesta. — Enaki in različni poti. — Sestra Vincencija. — Selska slika. Kurent. — Šentjanžvec. — Pisma iz slovenskih krajev. — Domovini. — Alegorija. — Rimske elegije. — Črtice o rokovnjačih. — Schopenhauer. — Nekaj porabnih misli o slovenščini v govoru in pisavi. — Čudno predstavljanje pa mišljenje in zakoni mišljenja. — Slovstvo. — Cvetje in sad. — Razpis nagrade. — Davorin Trstenjak. — Ravno tako je vse hvale vreden list „Duhovni pastir“, katerega vreduje s sodelovanjem več duhovnov g. A. Kržič v Ljubljani. Donaša lepe cerkvene govore ter ima letos dvojno prilogo 1. Zbirka lepih izgledov in 2. Obrambni govori g. dr. Lampe ta. Kaže se, da bodo v krasnej besedi donašali res čistega zlata narodu slovenskemu. Naj bi jih čitali ne le duhovni, ampak tudi in še prav posebno — neduhovni!

Vabilo družbe sv. Mohorja.

Minoli mesec svečan je velike važnosti za družbo sv. Mohorja, kajti v njem se večinoma vrši in končuje nova nabira društvenikov. Dal Bog, da bi bila zopet tako srečna, kakor zadnja leta, potem bi se nam res izpolnilo upanje, izrečeno v družbiuem „Oglasniku“, da bomo letos šteli 50 tisoč udov. Tega si z nami vred želi pač gotovo vsak zaveden Slovenec. Prepričani smo, da si bodo v rodoljubni gorečnosti nepresekni gg. poverjeniki in vsi gg. duhovniki po možnosti prizadevali in tudi pomagali, zaželjeni uspeh doseči. Mi jih tega prelepo prosimo iz dvojnega ozira:

1. Kakor kaže družbin imenik, družba dozdej še v marsikterih župnijah in pokrajinah ni zadostno razširjena in morda še tudi ne zadostno poznana; preveč je še krajev, kjer od sto prebivalcev nista niti po dva (kolikor bi jih vsaj moralo biti), ali pa še celó po jeden ne pri družbi. Zato prosimo in prijazno opominjamo rodoljube v takih krajih in razmerah, naj se iz ljubezni do dobre stvari še posebno potrudijo za našo družbo in se gg. duhovniki poslužujejo zlasti cerkvenih pripomočkov, da se število udov kar mogoče pomnoži.

2. Prvo besedo med družbinimi knjigami imajo letos neprecenljivi rodoljub in škof Anton Martin Slomšek v svojih: „Pastirskih listih“, v katerih govorijo tako po domače, da jih bode razumel vsak, tudi najpriprostejši Slovenec, tako mило, da se njih beseda mora poprijemati vsakega količkaj čutečega srca, tako krepko ob jednom, da se mora vzdramiti še tako dremotna duša, tako prepričalno, da ne bode nikogar, ki jim ne bi pritrtil, tako raznovrstno, da ne bode ne starega ne mladega, ne gospodarja ne posla, ne predstojnika ne podložnika, ki ne bo zajel nauka, potrebnega mu k pravi časni in večni sreči. Slomšek nas bodo učili vsega, česar uajbolj potrebujemo, da zmagovito prebijemo sedanje in morda še hujše prihodnje preskušnje, stiske in navale, ki pretijo našemu rodu v gmotno in duševno pogubo. Ob nedeljah, ali vsaj od časa do časa dajte le po jeden list prebrati v vsaki družini, pa se bode sčasoma naš narod v krščanskem in rodoljubnem duhu krasno preobrazil. Zato pa preiskreno želimo in prosimo, naj nikar ne zamudi nijedna slovenska hiša in družina ugodne prilike, pridobiti si Slomšekovih pastirskih listov s pristopom k družbi sv. Mohorja.

Naznanjamo, da družbeniki ne prejmejo samo I. dela „pastirskih listov“, kakor smo bili s prva namenili, ampak oba dela na edenkrat v celotni knjigi, obsežni kakih 16 pól, ki bi se sicer že sama prodajala po goldinarju. Kdor želi prejeti izvirno v platno vezano knjigo, naj dodá letnini še 40 kr. Priprosto v trd papir (kartón) pa se veže vsaka knjiga tudi po 10 kr.

Za 6. knjigo smo društvenikom namenili: „Domači živinozdravnik“, ki ga je spisal priljubljeni in izkušeni živinozdravnik g. Fr. Dulár v Beljaku ter vstregel s tem večkrat izrečenim željam slovenskih gospodarjev. Knjiga bode imela tudi mnogo podob, ki bodo spis pojasnovala, in domačo lekarno, v kateri bodo navedena za prvo in hitro pomoč najbolj potrebna zdravila.

Koncem še izrekamo prijazno prošnjo do čč. gg. poverjenikov, naj blagovolijo vpisovalne pôle kar najbolj mogoče ob nastavljenem obroku, do dne 5. marca

dopošljati, da prej ko prej zvemo, koliko iztisov posameznih knjig je treba tiskati in se izognemo nepotrebnih stroškov.

V Celovcu, dné 5. svečana 1890. ODBOR.

Listnica uredništva.

Gosp. K. H. v Č. Brentica ima na vrhu pokrovo, previeno na strani h. bta z luknjo. To luknjo zamaši zamašek, vrhu zamaška je pa še polovica pokrova, katera pluskanje tekočine iz brentice za vrat nosilca popolnoma zabrani.

Sejmovi na Dolenjskem:

V marcu: 3. v Novem Mestu; 10. na Raki in Smuku; 12. v Črmošnicah, Drnovem, Turjaku in na Veseli Gori pri Rakovniku; 17. v Litiji in Žužemperku; 18. v Krškem; 20. na Igu; 22. v Mokronogu; 24. v Cerkljah, Kostanjevici in Mirni peči; 26. na Dolih; 29. v Žužemperku ter 31. v Višnjigori.

➡ 18. marca v Starem Trgu pri Poljanah. ➡

Žitna cena v Novem Mestu 24. februarja 1890.

Domače pšenice mernik 2 gld. 30 kr., Debelace (koruze) 1 gld. 60 kr., Soršice 1 gld. 90 kr., Rži 1 gld. 75 kr., Ječmena 1 gld. 60 kr., Ajde 1 gld. 15 kr., Oysa 95 kr., Krompirja 1 gld. 10 kr.

Loterijske srečke.

Gradec 15. februarja	54	67	64	38	7
Trst 22. „	36	90	86	50	52

Zahvala.

Podpisani odbor si šteje v prijetno dolžnost, zahvaliti se vsem gosp. darovalcem lepih dobitkov, o priliki društvenega plesa dne 12. febr. t. l. ter ob jednem vsem drugim popeševalcem, da je veselica lepo izpala, kajti ostalo je 25 gld. čistega doneska bolnišni blagajni našega društva, kar je gotovo lep prispevek.

RUDOLFOVO 25. februarja 1890.

Odbor gasilnega društva.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem po svojem umrlem stricu Antonu Kalčiču, prodajalnico s specerijskim blagom

prevzela in bodem pod starim imenom Anton Kalčič nadaljevala. — Slavno občinstvo prosim, da s prejšnim zaupanjem stari prodajalnici zvesto ostane. — Potrudila se bom, vedno z najboljšim blagom po poštenu meri postreči. Tudi zunanja naročila bodem v popolno zadovoljnost izvrševala.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

[36—1]

Marija Seidl.

Učenec,

ki bi se rad dimnikarskega obrta učil, in ima potrebu sposobnosti, ter je poštenega vedenja, se takoj sprejme pri Franc-u Hönigman, dimnikarskemu mojstru v Novem mestu. [45—1]

Posestvo na prodaj!

Iz proste roke se proda novo stanovanje, hiša, kozolec (toplar), klet, hlev, sadni vrt, njive za 12 mernikov posevke za 900 gld., katerih pa 200 gld. lahko na hiši počaka. Več pov. lastnik Jožef Saje v Dol. Kamencah, pol ure od Novega mesta. [43—1]

Razglas!

Podpisani osnovalni odbor delniškega društva „I. Narodnega doma“ v Rudolfovem, si usoja uljudno povabiti vse delničarje k občnemu zboru tega društva

18. marca 1890 ob 8. uri zvečer

v dvorani „Narodnega doma“ v Rudolfovem.

Program:

1. Konstituiranje društva.
2. Sporočilo o delovanju osnovalnega odbora.
3. Račun za leto 1889.
4. Glavni račun bilance in popis premoženja in ab-solutorij.
5. Nasvet radi porabe in naložbe gotovine.
6. Nasvet za razdelitev dobička.
7. Volitev upravnega odbora.
8. Volitev pregledovalnega odseka in dveh delničarjev za sopodpis zapisnika in škrutinacije.

[44]

Osovalni odbor.

II. Razglas!

Ker k občnemu zboru prve dolenske posojilnice v Metliki dne 16. februarja 1890 dovolj povabljenih prišlo ni, se občni zbor vnovič na

9. marca 1890 ob 9. uri dopoldan

v občinsko pisarno v Metliki z dostavkom skliče, da se bode ta dan, čez na dnevni red stavljene predmete, brez ozira na število nazočih društvenikov, sklevalo.

Nadzorstvo I. dolenske posojilnice

v Metliki 16. februarja 1890.

[37]

Deček

14 let star, dovršivši slovensko ljudsko šolo, išče mesta v kaki prodajalnici. Več se izve pri K. E. nadučitelju v Starem Trgu pri Poljanah. [42—1]

Grunt na prodaj!

Četrť ure od Novega mesta, iz proste roke z vsem kmetiskim poslopjem, njive za čez 60 mernikov posevke, travnike, sadni vrt, in z listnatim gozdom. Ceno pove lastnik v Gotni vasi hiš. št. 5 pošta Novomesto. [39—1]

Ne kupujte od nepoznanih in nezanesljivih prodajalcev semena!

Pripetilo se je že večkrat, da je kmetovalec, kateri je že komaj košnje pričakoval, dobil namesto lepe detelje, le rumene rože brez vsake vrednosti.

Na to priporočam jaz še o pravem času svojim prijateljem in znancem različna semena: Detelj, trav itd. z naj manj 95 procentov kaljivosti, brez vsakih smeti in mreže. Smem reči, da vsaki, kdor je pri meni semena kupoval, se je gotovo vedno košnje razveselil, ker vedno sem se potrudil čista in kaljiva semena preskrbovati. Imam tudi lepo različno zalogo železnine, močnih podplatov, čvrstega usnja itd.; tudi za te robe svoje prijatelje in znance kupovat vabim. Zagotavljam pošteno postrežbo s primerno ceno.

ČRNOMELJ, dné 13. februarja 1890.

[26—2]

Franc Šušteršič, trgovec.

Podpisani se priporoča slavn. občinstvu za izdelovnajе civilnih oblek, posebno gg. c. kr. uradnikom za elegantne, natanjko po predpisu zahtevane

uradniške uniforme,

katere izdelujem solidno in po nizkih cenah.

Se spoštovanjem

Viktor Niefergall,

krojaški mojster.

[17—3]

Učenec,

star 14—15 let, ki se želi pošteno kleparskega in k temu spadajočega dela dobro izučiti, sprejme ga takoj **Mate Oblak**, kleparski mojster na Vrhniki.

100 mernikov finega lepega krompirja za seme
in

30 hektol. slivovke I. vrste

po 60 kr. se prodaja na posestvu Kot pri Mirni.

[32—2]

Ferdinand Dolar.

Prodaja posestva!

Grajščina Vina gorica pri Trebnem na Kranjskem je s gospodarskimi poslopi, z vsem gospodarskim orodjem, 7 oral travnikov, 10 oralov njiv, 3 orale gozda, 1 oral vrta, vsega vkup 21 oralov naprodaj ali pa se da na več let v najem. Več pové lastnik grajščine **Vinagorica.**

[25—2]

V okraju „Bosniška Gradiška“ v Bosni se pristo-
voljno prodajo pod ugodnimi pogoji jako

rodovitna zemljišča,

ki merijo nekako 250 oralov (johov). To posestvo leži pol ure od glavne ceste, ki pelje v Banjaloko, ali toliko od naselbine „Windhorst“ in sicer v ravnini.

Kedor bi želel kaj natančneje zvedeti, naj se obrne pismeno na gosp. „Oto Smola“ vodja zemljiških knjig v bosn. Gr. diški.

[8—3]

Hiša na prodaj!

Iz proste roke se proda hiša št. 92 v Žuženberku pri mostu poleg ceste ležeča, z enim nadstropjem ter za vsako obrt pripravna. Več se izve pri lastniku **Karolu Žlapihu** v Žuženberku hiš. št. 92

[35]

Naznanjam slavnemu ob-
činstvu, da sem svojo

odvetniško pisarno

v Novem mestu v **Luserjevi**
hiši na glavnem trgu odprl.

[11—3]

Dr. I. Schegula.

ALOJZIJ RAJEC,

urar v Rudolfovem

na njanja p. n. občinstvu, da ima v svoji zalogi vsako-
vrstne, natančno regulirane sreberne žepne ure, stenske
ure in ameriške budilnice, kakor tudi zlate in sreberne
uhane, prstane, zlate murčke in sreberne verižice.

Popravila ur, prstanov, uhanov (murčkov) dobro
in natančno po jako nizki ceni izgotovljam. Za dobro in
natančno delo garantiram.

[170—4]

Izvrstna semena,

posebno kranjska in nemška detelja se dobi pri **Jakob Pavčiču**, molarju v poštni hiši v Novem mestu. [41—1]

100 starih stotov (centov) sena

je na prodaj pri podpisanem v Šmarjeti.

Anton Krčon,

župn. k.

[38]

Travnik,

v Čadrezih pri Beli cerkvi, na katerem se čez 60 cen-
tov suhe krme nakosi, je na prodaj. Natančneje se
izve v **Rosinatovem gradu** v Kandiji.

[24—2]

● 30—40 mernikov krompirja ●

in sicer najboljšega, ima naprodaj **Anton Zalotel**,
Dol. Globodol št. 17, p. Mirna peč.

[19—2]

30 avstr. veder vina

in sicer dobrega od leta 1888 je na prodaj pri **Jože Dularju** posestniku v Valtu vasi.

[40—1]

JAKOB MIKOLIĆ,

vojaški in civilni krojaški mojster, zaloga
storjenih oblek v RUDOLFOVEM,

[1—4]

se priporoča

vsem tukajšnjim p. n. gg. c. in kr. uradnikom, kakor
tudi vsem p. n. gg. c. in kr. uradnikom dolenjskih
mest in trgov, za izvršilo uniform in sploh v njegovo
stroko spadajočih del. Zgoraj podpisani ima vso pri-
pravo (Musterzeichnugen) ter je popolnoma zmožen
tega dela, ker je bil deli časa svojega vojaškega
stanu pri vojaškem krojaškem mojstru g. Plahot-
i na Dunaji kot pom. gač.

Tudi priporoča sl. občinstvu svojo zalogo stor-
jenih oblek ter naznanja, da ima zmiraj raznovrstna
suknja ali lepe štofe za obleke na prodaj. Vse k
uradniškim uniformam spadajoče stvari, ako jih nima
v zalogi, prekrbi takoj in natančno.

Naročila se sprejemajo po meri ter natančno po
predpisih zgotovljajo. Popravila se najhitreje ter
najceneje izvršujejo in se za izvrstno delo garantira.

Plaćuje se po dogovoru na obroke.